ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ALEX THURNEYSSEN

Ήταν μιὰ ὡραία ἐμπνευσις τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν ν' ἀφιερώση τὸ φῶς τῆς περασμένης Κυριακῆς ἀποκλειστικὰ στὴν ἐκτέλεση ἔργων Ἑλλήνων συνθετῶν.

Συμφερίζομαι *βέβαια* κι' ἐγὼ τὴ γνώμη ἐκείνων, ποὺ εὑρίσκων σ' αὐτὴν ὡρισμένα μειονεκτήματα καὶ δὲν τὰ παραβλέπω μὲ εὐκολίαν.

Ἐξηγοῦμαι:

Α'. Τὸν κίνδυνο τῆς μονοτονίας ποὺ διατρέχει κατὰ τὸ ἥμισυ ἕνα ἄλλον ἦτον κάθε μουσικὸ πρόγραμμα μὲ ἀποκλειστικὰ ἑθνικὴ σφραγίδα καὶ

β'. Τὸν πειρασμὸ τῶν συγχρόνων, ποὺ δὲν εἶναι εὔκολο κανεὶς *πάντα νὰ νικήσῃ καὶ σοῦ*, ὅπως ὅλοι γνωρίζομεν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὁδηγεῖ ἐνίοτε σὲ προτιμήσεις καὶ συζητήσιμα γενικὰ συμπεράσματα ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου συνθέτου. Αὐτὸ φυσικὰ αὐξάνει τὴν σύγχυσιν ἀντὶ νὰ τὴν ξεκαθαρίζῃ.

Ἐκτὸς αὐτοῦ:

Ἀνελογίσθησε κανεὶς ποτὲ τὴ θέσι ἑνὸς ἑνσυνειδήτου κριτικοῦ, ποὺ ἔχει ἐπίγνωσι τῶν ἐθνικῶν του, ὅταν ἔβαφνα τὸν ὑποχρέωσουμε νὰ ἐκφράσῃ τὴ γνώμη του μὲ μιὰ ὁνόρ ἀρόδαι τεσσάρων ἀγνώστων ἔργων καὶ ὅταν μάλιστα μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν ἀρκετὰ περίπλοκον ἀρχιτεκτονικήν; Δηλησιονῶ, ὅτι καὶ οὐτὲς δὲν ἔχει παρὰ ἕνα μόνο *ἄκουσμα*, ποὺ, ὅταν εἶναι ἀναγκασμένο νὰ συγκεντρωθῇ πέραν ἑνὸ ὡρισμένου χρονικοῦ διαστήματος ἀδύνατα θὰ ἀπορρήσῃ: Δὲν εἶναι ἑτάνοτο, ὅτι ἕτσι ἡ αὐτὴ νεοἑλληνικὴ ἄγορις *ἐργασία* τοῦ γοιτικοῦ, ποὺ πρέπει σοβαρὰ νὰ ἀποτολῇ τοὺς ὡς *ἀκοῦζοντος* καὶ ἐρωτητοῦ μεταξὺ Δημιουργοῦ καὶ Κοινοῦ δυσκραίνεται τόσον, ὥστε νὰ τὴν αἰσθάνεται σχεδὸν καταθλιπτική:

Καὶ ἀποτολμῶ νατόπιν τούτων μίαν πρότασιν: Νὰ διανεμηθοῦν αἱ μελετώμεναι πρῶται ἐκτελέσεις ἑλληνικῶν νέων ἔργων εἰς ποιοτέρους συναυλίας. Ἔτσι καὶ οἱ ἀκοητὲροι ἐντεθένες κίνδυνοι καὶ ἀνωμαλίαι διὰ μιᾶς θὰ ἐξουδετερώνοντο καὶ ὁ σκοπὸς πανταναγαθίσεως καὶ διαδόσεως τῆς νέας ἑλληνικῆς μουσικῆς οὐσιωδῶς ἀποτελεσματικώτερα θὰ ἐξυπηρετοῦσε.

Διότι θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ στοιατήσωμεν εἰς τὴν καλὴν αὐτὴν ὁρχήν. Ἡ νέα Ἑλληνικὴ Μουσικὴ *πρέπει* νὰ ἐκτελῆται. Οἱ Συνθέται *πρέπει* νὰ ἔχουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσουν τὸν ἑαυτόν τους ὄχι μόνον γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ ἴδιοι νὰ τὸν γρίνουν ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ κατορθώσουν νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἐντύπωσιν, ποὺ ἀφίνει εἰς τὸ κοινὸν ἡ δημιουργία τους. Κάθε καλλιτέχνης ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὰς ἐπιδόσεις τοῦ προβαλλοντος τὸν ἀδιάφορον ἂν αὐτὲς γίνονται ὑπὲρ ἢ ἀπρόσωπα κατὰ τοῦ ἔργου του. Αὐτὸ *δὲν πρέπει νὰ ἠσυχήσῃ*.

Μὰς βοήθησε λοιπὸν ἡ συναυλία τῆς 29 Νοεμβρίου νὰ γιαδύσωμεν εἰς τὰ ἐργαστήρια πέντε Ἑλλήνων συνθετῶν, ποὺ ὁ καθένας τους μὲ τὸ δικό του τρόπο ἀσχολεῖται μὲ τὸ πρόβλημα τῆς μουσικῆς τῆς χώρας του.

I

ΛΑΥΡΑΓΚΑ: Πρελούντιο καὶ Φούγκα.

Κι' αὐτὸ τὸ ἔργον ποὺ ἐξετελέσθη γιὰ *πρώτη φορὲ* πρὸ δόδεκα ἑτῶν γιὰ μένα ἦταν νέο. Μουσικὴ ἐμπνευσμένη, πηγαία καὶ γεμάτη αἴσθημα γραμμένη ἀπὸ τεχνίτην ὠρίμο ποὺ ξέρει τὶ ἀκριβῶς θέλει καὶ ποὺ παρουσιάζεται χωρὶς ἐπιτήδευσι καὶ ὅπως πραγματικὸς εἶναι. Ὅσοις δημιουργεῖ μὲ τόση δροσερότητα καὶ χωρὶς κανένα ὑπολογισμό, ὅπους ἐνσφράζει, τὶς σπέψεις τοῦ μὲ τόσην φυσικὴν χάριν, μὲ τόσην καλαισθησίαν, ὅπους μποροῦ νὰ τόσο δέβαιο χέρι νὰ σιελίνῃ τὶς ἐμπνεύσεις του, ὅπους ἀκούει τόσο βαθτιὰ καὶ τόσο ἀλάνθαστα τὴ μουσικὴ γλώσσα τοῦ τόπου του καὶ ξέρει νὰ μᾶς μιλῇ σ' αὐτὴν μὲ τόσο ἐνεῖμα καὶ μὲ τόση χαρδιὰ αὐτὸς πιὰ ἐξασφάλισε τὴν τιμητικὴ του θέσιν στὴν ἱστορία τῆς χώρας του.

II

ΒΑΡΒΟΓΛΗ. — Πρελούντιο χορικὸ καὶ φούγκα.

Ἂν ὡς μέτρον τῆς ἀξίας ἑνὸς καλλιτεχνήματος ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἀπόλυτον ἰσορροπίαν μεταξὺ φόρμας καὶ ἰδέων, φαντασίας καὶ τεχνικῆς ἱκανότητος, μποροῦμε μὲ ἡσυχη συνείδησι νὰ κατατάξωμεν τὸ θαυμάσιον αὐτὸ μουσικὸν ἔργον εἰς τὴν σειρὰν τῶν μεγάλων δημιουργιῶν. Μὲ γόνιμη φαντασία καὶ πλήρη κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν τεχνικῶν μυστικῶν στήνεται τὸ ἡχητικὸ οἰκοδόμημα ἑπάνω στὰ ἀκατάλυτα θεμέλια τοῦ ὀνόματος Bach καὶ θαμίζει μὲ τὸ ὑπερήφανον χάραγμα τῶν κατασορίνων γραμμων του, μὲ τὶς θαυμάσιες συμμετρικὲς διακλαδώσεις του, τὴν μεγαλειώδη ἀρχιτεκτονικὴν τῶν παλαιῶν γοτθικῶν καθεδρικῶν ναῶν. Ἑπάνω στὶς ἁρμονίες του *ἁπλώνεται* ἡ γοητεία τῆς θαυμᾶς ὀξειδώσεως, ποὺ ἀπαλύνει τὴν λάμψιν τους. Γύρω του πλανώνται τὰ θερμὰ φθινοπωρινὰ χρώματα καὶ γεννοῦν μιὰ παράξενη τριγερὴ μελαγχολία. Τὸ οὐσιωδέστερον ὅμως εἶναι, πὼς ἐδὼ ἀπὸ τὰ τέσσαρα δασικὰ ἀγκοναρια — ποὺ τάχουν μεταχειρισθῇ τόσο συχνὰ στὴ μουσικὴ ἱστορία—*γενιέται κάτι ἐντελῶς νέο, ἐντελῶς προσωπικό!* Πῶς ἡ θεμελιώδης ἰδέα ἐξετάζεται καὶ φωτίζεται ἀπὸ ὅλες τὶς δυνατὲς πλευρὲς καὶ μᾶς παρουσιάζεται καὶ μᾶς ἐκπλήσσει μὲ τὴν *πάντοτε νέαν* ἐμφάνισίν της.

Ἡ πὼς ἡ κάθε μιὰ ἠλοσπὴ τοῦ τόλυφωνικοῦ ὑφάσματος — παρ' ὅλον, ὅτι εἶναι δεμένη εἰς τοὺς παληοὺς νόμους ποὺ μᾶς ἐκληροδότησαν, παρ' ὅλον ὅτι μένει ὑποτεταγμένη στοὺς κανόνας τῆς ἀντιστίξεως, ἀκολουθεῖ τὸ δικό της δρόμο καὶ γεννᾷ τὶς πιὸ παράξενα φωτεινὲς συγχορδίες! Μὲ πόσην σοφὴν τάξιν ἀκολουθοῦν καὶ διαδέχονται τὸ ἑνατο ἄλλο ἐγτασις καὶ χαλάρωσις, φῶς καὶ σκιά!

(Συνέχεια εἰς τὴν 2αν Σελίδα)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης Σελίδος)

Πῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὡραίας αὐτῆς εὐγενικῆς μουσικῆς διατηρεῖται ἡ ἰσορροπία ἀμείωτη μεταξὺ αὐτοῦ ποὺ θέλει καὶ αὐτοῦ ποὺ μπορεῖ ὁ Συνθέτης του.

Ὅλα αὐτὰ μιλοῦν μὲ τὸν πειστικότερον τρόπον γιὰ τὸ ὥριμο χέρι τοῦ ρωμανικοῦ αὐτοῦ ὀνειροπόλου, ποὺ ἤρθε τὸ δρόμο του πρὸς τὸν Μπὰχ μέσα ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μουσική καὶ μὲ τὸν ἀποκλειστικὸ δικό του *προσωπικὸ τρόπο τὸν αἰσθάνθηκε* καὶ τὸν τραγουδοῦσε.

III

ΣΚΛΑΒΟΥ : Νησιώτικος γάμος. Μιὰ πολύχρωμη, ζωηρότατη μουσικὴ· εἰκόνα παρμένη ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ζωή. Ὁ συνθέτης της μᾶς παρουσιάζεται σ' αὐτὴν ὄχι μόνον ὡς ἕνας διορατικὸς παρατηρητὴς λαϊκῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων. Σέρει νὰ μᾶς διηγηθῇ αὐτὰ ποὺ εἶδε καὶ ἄκουσε, μὲ ἕνα τόσο συναρπαστικὸ τρόπο, ὥστε ἡμεῖς οἱ ἀκροαταὶ του βρισκόμαστε διὰ μιᾶς, κυριολεκτικῶς μέσα στὶς ποικιλόχρωμες φανταστικὲς λαϊκὲς σκηνὲς ποὺ ἐδωσαν στὸ μουσικὸ τὴν ἐμπνευση γιὰ τὴν εἰκόνα του. Δὲν περιορίζεται ὅμως νὰ μᾶς δώσῃ μιὰ ψυχρή, ὑπολογισμένη ρεαλιστικὴ ἠχητικὴ ζωγραφιά, δὲν φωτογραφίζει τὶς σκηνές του, ἀλλὰ ξέρει νὰ δώσῃ στὴν ἐντύπωσι ποὺ ἐδέχθηκε τὸν θερμό, ζωηρὸ νόημο, μᾶς κάνει ν' ἀκούσωμε τοὺς παλμοὺς τῆς ζωῆς, ποὺ παρηκολούθησε ! Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ὑπογραμμίζει τὴν ὀντότητα τοῦ μουσικοῦ ὡς καλλιτέχνου. Σπινθηροβολεῖ καὶ λαμπυρίζει ἡ ὀρχήστρα καὶ ἐπειτα ἐρωτοτροπεῖ ἡ τραγουδεῖ. Καὶ οἱ ρυθμοί ; Δὲν προσκαλοῦν στὸ χορό, χορεύουν οἱ ἴδιοι μὲ εὐθυμία ἀκράτητη καὶ σκορπίζουν γύρω τὴ χαρά.

Ἡ ἐλαφρότης, ἡ εὐκινησία τῆς ἐνορχηστρώσεως, ἡ φόρμα, καθαρὰ καὶ δέβαια χαραγμένη, ἡ καλαίσθητη μετρημένη ἐκφρασις, ἡ δροσερὴ φυσικότης τῆς μελωδικῆς γραμμῆς, ἡ ἀδίαστη ἐμπνευσις καὶ ὁ τεχνικώτατος τρόπος τῆς ἐπεξεργασίας της, δίνουν στὸ ἐμπνευσμένον αὐτὸ ἔργον τὴν σφραγίδα, ὑποδειγματικῆς εἰς τὸ εἶδος της δημιουργίας, ποὺ περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸν συνθέτην της.

IV

ΠΕΡΠΕΣΑ: Φινάλε τῆς 2ας Συμφωνίας.

Στὸ νεαρὸ αὐτὸ γεμάτο φλόγες κεφάλι συντελοῦνται ἀκόμη δυνατὲς ζυμώσεις. Ὅλα εἶναι εἰς τὴν περίοδον τοῦ ὀρασμοῦ, εἰς τὴν περίοδον τοῦ «γίγνεσθαι». Οἱ γραμμὲς εἶναι συγκεχυμένες. ὁ σκοπὸς ἀκαθόριστος. Ἡ ἰδιαίτερη γλῶσσα δὲν βρέθηκε ἀκόμη καὶ γίνονται σοβαρὲς, ἀκούραστες ἀναζητήσεις καὶ δοκιμές, ἐπιδράσεις ξένες ἀκούονται αἰσθητότατα. Χωρὶς ἀμφιβολίαν ὅμως βρισκόμαστε μπρὸς σὲ μιὰ δυνατὴ δημιουργικὴ ἰδιοφυΐα. Ἡ θερμὴ του ἰδιοσυγκρασία παρασύρει. Αἱ τεχνικαὶ του γνώσεις ἐπιδάλλονται. Ἀλλὰ κυρίως αὐτὸ ποὺ καταπλήσσει καὶ κατακτᾷ εἰς τὴν ἐργασίαν του εἶναι ὁ σοβαρὸς φανατισμὸς μὲ τὸν ὁποῖον ἐπιλαμβάνεται τὴν λύσιν τῶν μουσικῶν προδλημάτων. Μὲ λυσσώδες πεῖσμα σκαλίζει μέσα τους ἕως ὁ-του νὰ ἐγγίσῃ τὶς ρίζες τους. Δὲν γλυστρᾷει ἐπιπόλαια ἐπάνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων, πηγαίνει δαθειὰ στὴν καρδιὰ τους γιὰ ν' ἀκούσῃ τὰ πιὸ ἀπόκρυφα μυστικά τους. Ὑπάρχει ἕνα τεράστιο ἀπόθεμα δυνάμεως στὴ μουσικὴ αὐτὴ ποὺ μὲ νεανικὴν τόλμην χύνεται εἰς τὸ ἄπειρον, σὰν ἀσυγκράτητος χείμαρρος. Στὸ σπαρτάρισμα τῶν φυθμῶν τῶν δυναμικῶν της συγκρούσεων ἀντηχεῖ ὁ νευρώδης παλμὸς τῆς εὐεφθίστης ἐποχῆς μας. Βέδαια τὸ ἑλληνικὸν χρῶμα τοῦ εἶναι ἀκόμη ξένον. Εἶναι ὅμως ἕνας μουσικὸς μὲ τόσο πλούσια, γόνιμη φαντασία, μὲ τόσες θετικὲς στερεὲς γνώσεις, μὲ τόσην πειστικὴν εἰλικρίνειαν, μὲ τόσον ἀνόθευτον ἦθος, μὲ τόσην ἀναντίρρητον σοδαρότητα εἰς τὰς καλλιτεχνικάς του προσπαθείας, ὥστε δι-καίως ἀποδλέπει κανεὶς μὲ τὰς ἀγαθωτέρας ἐλπίδας εἰς τὸ μέλλον του.

V

ΠΟΝΗΡΙΔΗ: Συμφωνικὸν τρίπτυχον.

Θὰ ἦταν τιμητὸ νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς τελειωτικὴν γνώμην μὲ μίαν μόνον ἀκρόασιν τοῦ ἰδιοςτρόφου αὐτοῦ ἐκτενοῦς ἔργου ! Θὰ ἐδομίαζε μόνον μὲ τὰς συνοπτικὰς μου αὐτὰς παρατηρήσεις νὰ παρακολουθήσω τὸν καλλιτεχνικὸ σκοπὸ τοῦ συνθέτου καὶ νὰ ἐξετάσω κατὰ πόσον ἐπιτυγχάνει νὰ μᾶς πείσῃ.

Ὁ Πονηρίδης δὲν εἶναι λαογράφος. Προσπαθεῖ μᾶλλον νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν ἑλληνικὴν μουσικὴν περνώντας ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Βυζαντινῆς. Ἂν λάδῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν του, ὅτι κάθε ὕλικὸ ποὺ μεταχειρίζεται ἕνας καλλιτέχνης γιὰ τὸ ἔργον του κρύδει ἤδη μέσα του τὴ δική του ξεχωριστὴ φόρμα, ὅτι ἡ φόρμα αὐτὴ ἐμπεριέχεται ἤδη εἰς αὐτὸ τὸ σπέρμα τῆς θεματικῆς του ἰδέας καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἐνδλέξῃ ἐκουσίως ἀλλὰ ὑποχρεώνεται τρόπον τινὰ νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, τότε ἀσφαλῶς πρέπει κανεὶς νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ Πονηρίδης ἐπέτυχε νὰ εὕρῃ τὴν φόρμαν ποὺ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῆς τῆς μουσικῆς.

Διότι αὐτὸ ἀκριδῶς ἔμενεν ἀνξήγητον εἰς τοὺς πολλούς· ἡ πάρξενη χαλαρὰ ἀρχιτεκτονική, ἡ ἔλλειψις στερεοῦ σχεδιαγράμματος,— μὲ τὴν συνήθη σημασίαν—τὸ συγκεχυμένον πλῆθος ξένων μελωδικῶν εἰκόνων καὶ σχημάτων, ἡ ἐν εἴδει μωσαϊκοῦ συγκόλλησις καὶ ἐπιπόλησις τῶν μικροσκοπικῶν λίθων μὲ τὴν ἀφάνταστον ποικιλίαν τῶν λεπτῶν ἀποχρώσεων, ὁ τέλειος σύνδεσμος ρυθμοῦ καὶ μελωδίας, ποὺ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς μὲ τὸ συνηθισμένο αὐτί, ὅλα λοιπὸν αὐτὰ πηγάζουν ἀναγκαστικὰς ἀπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ ὑλικοῦ μὲ τὸ ὁποῖον ἐργάζεται ὁ συνθέτης. Ἐπὶ ἔτη ἐργαζόμενος καὶ ἀνασκάπτων ὁ Πονηρίδης κατώρθωσεν ἐπιτέλους νὰ ἀνεύρῃ τὰ πλέον ἀπόκρυφα ἴχνη τοῦ ὑγιαντοῦ μέλους καὶ μὲ τὸν ἰερὸν ζῆλον ἀναστηλωτοῦ ἠσημονημένης θρησκείας ἠγωνίσθη νὰ ἀναγάγῃ τὰ ἱερογλυφικὰ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν νόμων ποὺ ἐνυπῆρχαν εἰς αὐτό. Σήμερον κατέχει πλέον τοὺς ἰδιορρύθμους αὐτοὺς αἰσθητικοὺς νόμους μὲ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν καὶ κάθε νότα τῆς μουσικῆς του ἔχει τὴ σφραγίδα τῆς προσωπικότητος του.

Ὁ Μπουζόκ ἔλεγε κάποτε : «Ἀκολουθεῖ κανεὶς καλύτερα ἕνα μεγάλο παράδειγμα, ὅσο περισσότερα ἀπομακρύνεται ἀπὸ αὐτό». Καὶ ἀκριδῶς αὐτὸ κάνει ὁ Πονηρίδης. Ἀκολουθεῖ τὸν δικό του δρόμο. Μᾶς ἀποκαλύπτει ἕνα νέον πνευματικὸν κόσμον, ὅπου αἴρεται ὁ νόμος τῆς δαρύτητος καὶ μᾶς δημιουργεῖται γενικὰ μία νέα κατάστασις πραγμάτων.

Ἕνα κόσμον, τῶν πλέον εὐαισθήτων ψυχικῶν δονήσεων, ὅπου ὑπὸ τὸ λυκόφως παράξενων ἁρμονικῶν συνδυασμῶν περνοῦν καὶ γάνονται σὰν στεναγμοὶ ποὺ ξεφεύγουν, λεπτότατα, ἀέρινα σχεδὸν μελωδικὰ ἀποσπάσματα.

Ἕνα κόσμον ὅπου ὅμοια μὲ τὸ παιγνίδι τῶν νεφῶν στὸν οὐράνιο θόλο, παρουσιάζεται μία διαδοχικὴ ἐναλλαγὴ συμπτυχώσεως καὶ διαλύσεως, μεταμορφώσεων καὶ ἀναστημασιμοῦ καὶ δημιουργεῖται ἐπὶ μία ἠχητικὴ εἰκόν, ποὺ μὲ τὸ ἄνθισμον τρεμούλιασμα τοῦ φωτισμοῦ της θυμίζει τὴ θερμὴ ἀνικανοποίητη νοσταλγία ἡ ὁποία ἀγγυπνεῖ εἰς τὰ ἀπόκρυφα δάθη κάθε ἑλληνικῆς ψυχῆς.

Ἔτσι ἡ συναυλία αὐτὴ ὑπῆρξε μία ζωντανὴ διαδήλωσις ὑπὲρ τῆς νεοελληνικῆς μουσικῆς. Ὅποιος ἔως τώρα εἶχε ἀμφιδολίας δεδαίως θὰ πειοθῇ τώρα ὅτι ὑπάρχει ἑλληνικὴ μουσικὴ ἀξία νὰ ἀκουσθῇ παντοῦ καὶ ποὺ ἀληθινὰ μπορεῖ εὐπρόσωπα νὰ περάσῃ τὰ σύνορα τῆς χώρας της.

Καὶ ὁ Μητρόπουλος ὅμως μὲ τὴν λαμπρὰν ὀρχήστρα του ἀξίζει ὅλες μας τὶς εὐχαριστίες. Πῶς κατώρθωσεν ὁ καταπληκτικὸς αὐτοδίδακτος νὰ κρατήσῃ στὴ μνήμη του πέντε παρτιτοῦρες, πῶς ἐπέτυχε νὰ εἰσδύσῃ στὸ πνεῦμα καὶ τὸ χαρακτῆρα τόσον διαφορετικῶν μεταξύ τους ἔργων καὶ νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ ἐκεῖ ποὺ ἐπεδύμει νὰ μᾶς φέρῃ ὁ συνθέτης, εἶναι ἕνα κατόρθωμα ποὺ προκαλεῖ ἀπεριόριστον καὶ ἀμέριστον τὸν θαυμασμόν μας.

Αὐτὴ ἦταν καὶ ἡ γνώμη τοῦ κοινοῦ — δυστυχῶς ὀλιγώτερον πυκνοῦ ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε νὰ εἶναι — ποὺ ἐχαρίστησε μὲ τὰς θερμοτέρας ἐκδηλώσεις τὸν Διευθυντὴν καὶ τὴν ὀρχήστραν του καὶ διεδήλωσεν ἔτσι συγχρόνως τὴν δικαίαν ἐπιδοκιμασίαν του πρὸς τοὺς δημιουργοὺς τῶν ὡραίων ἐκτελεσθέντων ἔργων.

ALEX THURNEYSSEN